

Вікторія Павлюк,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ІНШОМОВНОЇ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Міжкультурний підхід, який застосовують в процесі навчання студентів гуманітарних спеціальностей освітнього ступеня «бакалавр» іноземним мовам, допомагає проектувати навчальну діяльність відповідно до загальноєвропейських освітніх вимог. Мета навчання іноземної міжкультурної комунікації сприяє формуванню таких організаційно-методичних умов, які розвивають іноземні комунікативні компетенції в контексті міжкультурної взаємодії, представлені особливою групою знань, навичок і умінь практичного застосування іноземної мови при реалізації іноземного спілкування в міжкультурному контексті.

Рівень професійної компетентності особистості визначається здатністю її ефективної взаємодії з представниками своєї та інших культур з використанням знань, умінь та навичок використання екстралінгвістичних аспектів комунікації. Варто відмітити, що саме у навчанні іноземних набуття вищезначених навичок у використанні вербальних кодів міжособистісного спілкування є важливою складовою становлення професійної компетентності фахівця.

Зокрема, вітчизняна дослідниця В. П. Фурманова зазначає, що організація процесу викладання іноземних мов повинна враховувати весь комплекс не тільки власне мовних, комунікативних, але і етно- і соціокультурних аспектів «семантичного простору міжкультурної комунікації» [3, с. 110]. Оновлення навчального процесу відповідно до вищезначеного комплексу, сприятиме створенню таких умов для формування необхідного комплексу знань, навичок і умінь з метою реалізації спілкування з представниками інших лінгвосоціумов.

Натомість, зарубіжний науковець У. Лундгрєн вважає, що метою міжкультурної освіти в навчанні іноземних мов є розробка загальної компетенції у використанні будь-якої мови як *lingua franca* у контакті з іншою людиною,

носієм будь-якої мови та будь-якої культури, яка відрізняється від культури мовця. Дослідниця відмічає, що у той же час, коли ми беремо культурні риси і створюємо нові «транскультури», культурна компетенція повинна бути переглянута, а мовна освіта для демократичного суспільства в міжнародному контексті повинно стати новим викликом для вчителів іноземних мов [4].

Серед компонентів іншомовної міжкультурної компетенції необхідно виділити лінгвістичну, стратегічну, дискурсивну й соціокультурну компетенцію.

Лінгвістична компетенція передбачає оволодіння учнями мовним матеріалом з метою його використання в усному і писемному мовленні. Іншомовна лінгвістична компетенція також охоплює низку компетенцій, основними з яких є фонетична, лексична, граматична, у техніці читання і письма. **Стратегічна компетенція** передбачає оволодіння учнями різними навчальними і комунікативними стратегіями. Наприклад, здатність учня користуватися раціональними прийомами розумової праці, здатність до самостійного й відповідального навчання, вміння співпрацювати з вчителем та іншими учнями, вміння виконувати завдання різних типів тощо. Ця компетенція також передбачає оволодіння стратегіями компенсувати у процесі спілкування недостатній рівень володіння іноземною мовою чи досвіду міжкультурного спілкування. **Соціокультурна компетенція** – це сукупність знань про країну, мова якої вивчається, її звичаї, правила поведінки, норми етикету, а також здатність користуватися такими знаннями у процесі спілкування з носіями мови.

О. А. Кучерява вважає, що **дискурсивна компетенція** є однією з найважливіших структурних компонентів комунікативної компетенції. У структурі дискурсивної компетенції виокремлюють лінгвістичні знання про організацію дискурсу на макrorівні і мікрорівні, екстралінгвістичні знання про види ситуацій, контекстів та інші елементи побудови дискурсу [1, с. 54-55]. Під дискурсивною компетенцією також розуміють здатність розуміти і досягати зв'язності окремих висловлювань у комунікативних моделях, здатність використовувати вербальні та невербальні стратегії для заповнення або компенсації у знанні коду користувача [2].

Вищезначені компетенції тісно пов'язані між собою, а швидкість і якість їх формування значною мірою залежать від рівня сформованості навчально-стратегічної компетенції.

Загальновідомо, що мінімально достатній рівень володіння іншомовною комунікативною компетенцією для студентів гуманітарного напрямку навчання Ос «бакалавр» співвідноситься з рівнем самостійного володіння іноземною мовою B1/ B2 + за загальноєвропейською шкалою, що дозволяє їй користувачеві реалізовувати іншомовне спілкування на практиці. Досягнення мети оволодіння студентом іноземною мовою на комунікативно достатньому рівні потребує від педагогів-новаторів розробки навчальної моделі, що базується на міжкультурній комунікації. Однак, структурована система міжкультурної компетентності, орієнтованої на вивчення англійської мови, не буде достатньою, якщо вона не буде підкріплена ширшою науково-дослідною освітньою філософією та багатопрофільною політикою, що охоплює відкритість до нових знань, орієнтацію на взаємодію між учасниками комунікації, співпереживання, толерантність до неоднозначності, інтеграцію до інших культур в межах активної оцінки важливості міжкультурної комунікації у власній країні та в усьому глобалізованому світі, тощо.

Володіння мовою на комунікативно достатньому рівні як вимога до результатів іншомовної підготовки студентів Ос «бакалавр» стає надзвичайно важливою умовою мовної підготовки студентів бакалаврату в нових освітніх умовах і потребує нових підходів у навчанні студентів іноземних мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кучерява О. А. Формування дискурсивної компетенції студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів: дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 : [у 2-х кн.] / Оксана Анатоліївна Кучерява. – Одеса, 2008. – 229 с.
2. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация : [учебное пособие] / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово / Slovo, 2000. – 264 с.

3. Фурманова В.П. Межкультурная коммуникация и лингвокультуроведение в теории и практике обучения иностранным языкам. Саранск, 1993. -122с.
4. Lundgren, U. (2016). An intercultural approach to foreign language teaching URL: https://www.researchgate.net/publication/304086067_An_Intercultural_Communicative_Language_Teaching_Model_for_EFL_Learners